

GUDS SØNN I DET GAMLE TESTAMENTET

Kristus har vært aktiv gjennom de forskjellige tidsaldrene i GT. Han er Skaperen av verden og av mennesket. Han er giveren av de største og dyreste løftene som gjelder forløsningen og han er også tilstede i det Gamle Testamentet for å se at hans planer blir gjennomført. I denne perioden var han ikke kjent under navnet Jesus eller ved sin tittel, Messias eller Kristus. Men han er kjent som:

- a) Herrens engel, 1.Mos.16:11-13
- b) hans åsyns engel, Jes. 63:9-10
- c) paktens engel, Mal.3:1-2

HERRENS ENGEL

Denne engelen åpenbarer seg mange ganger og til flere personer i det Gamle Testamentet. Ingen kan se Gud men Herrens engel kunne sees, høres og observeres.

“Og han sa: Du kan ikke se mitt åsyn, for intet menneske kan se meg og leve.”
2.Mos.33:20

“Ingen har noensinne sett Gud. Den enbårne Sønn, som er i Faderens favn, han har forklart ham.” John. 1:18

“Ingen har noensinne sett Gud. Dersom vi elsker hverandre, da blir Gud i oss, og kjærligheten til ham er blitt fullkommen i oss.” 1.John.4:12

“han som alene har udødelighet og som bor i et lys dit ingen kan komme, han som intet menneske har sett og heller ikke kan se. Han tilhører ære og evig makt! Amen.”
1.Tim.6:16

Så ingen kan se Gud eller har sett Gud noensinne. Han er den usynlige Gud. Men likevel ser vi i GT at Gud åpenbarer seg i en persons skikkelse, som Herrens engel. Dette er Kristus i GT, den andre personen i Guddommen. Det var flere som opplevet å se ham og snakke med ham. Vi skal begynne med patriarkene.

HERRENS ENGEL OG PATRIARKENE

Herrens engel åpenbarte seg for patriarken Abraham og for Jakob flere ganger og samtalte med dem i forbindelse med det store løftet om en Gjennløser for Israel og hele menneskeheten.

ABRAHAM. 1.MOS 18

Da Abraham bodde i Mamre åpenbarte Herren seg for ham i en persons skikkelse og talte til Abraham om Sodoma og Gomorra. Herrens navn nevnes mange ganger i dette kapittel, og han taler til Abraham, ansikt til ansikt. Dette er den andre personen i guddommen, eller Sønnen, vår Herre Jesus Kristus.

“Så åpenbarte Herren seg for ham i Mamres terebinte-lund, en gang han satt i teltdøren midt på heteste dagen. Han løftet sine øyne, og se tre menn sto foran ham. Da han så dem, løp han dem i møte fra teltdøren, bøyde seg til jorden og sa: Herre, dersom jeg har funnet nåde for dine øyne, gå ikke din tjener forbi!” 1.Mos.18:1-2

“Og han (Herren) sa: Jeg vil komme tilbake til deg på denne tiden, neste år, og se, da skal Sara, din hustru, ha en sønn...” 1.Mos.18:10

Det var innfor denne person, liknende en mann, som Abraham frembar sine bønner for Lot i Sodoma og Gomorra. (v.22-33)

Denne personen er kalt med navnet Herren. Når Abraham nevner ham bruker han ordet ADONAI som er et av navnene på Gud i GT (v.2) Ellers brukes ordet JEHOVAH som er et av dem mest brukte navn på Gud Herren i GT.

Denne personen var altså Gud og Herren som i persons skikkelse møtte Abraham på sin vei for å ødelegge de syndige byene på slten og som talte til Abraham ansikt til ansikt. Men ingen har noensinne sett Gud. Hvem var så denne. Uten tvil Kristus, den annen person i guddommen i GT.

VED OFRINGEN AV ISAK

Senere møtte Herrens engel igjen med Abraham. Det var da han fikk beskjed om å gå til Moria land og ofte Isak. Da Abraham skulle utøre offerhandlingen talte Herrens engel til ham fra himmelen. Om dette leser vi:

“Og Abraham rakte ut hånden og tok kniven for å ofre sin sønn. Da ropte Herrens engel til ham fra himmelen og sa: Abraham, Abraham! - og han svarte: Ja, her er jeg! Da sa han: Legg ikke hånd på gutten, og gjør ham ikke noe. For nå vet jeg at du frykter Gud, siden du ikke har spart din sønn, din eneste, for meg..

Og Abraham kalte dette stedet: Herren ser. Derfor blir det sagt den dag idag: På Herrens berg skal han la seg se. Herrens engel ropte så for annen gang til Abraham fra himmelen., og han sa: Jeg sverger ved meg selv, sier Herren: Fordi du gjorde dette, og ikke sparte din sønn, din eneste sønn, så vil jeg storlig velsigne deg og gjøre din ætt så tallrik som stjernene på himmelen og som sanden på havets strand. Din ætt skal ta sine fienders porte i eie, og i din ætt skal alle jordens folk velsignes.” 1.Mos.22:10-12,14-18

Her ser vi at Herrens engel talte i Gud første person og sverger ved seg selv at han vil storlig velsigne Abraham. Det er ingen tvil om at denne Herrens engel ikke er noen annen en den andre personen i guddommen, vår Herre Jesus Kristus.

Dette kapitel er også et klart forbillede på Jesu offerdød på Golgata. Moria er der Jerusalem ble grunnlagt, det er stedet der klippemoskeen idag står og hvor templet tidligere lå. Guds eneste og enbåren sønn ble engagn ofret der og Gud sparte ham ikke. Det er her han har tilveiebragt soning, det er her han har latt seg se. Det er gjennom dette soningsoffer at all den himmelse verdens velsignelser har kommet over oss i Kristus Jesus. (Hebr.6:13-14) Det navn Abraham her gir Gud er: **Jehovah Jireh**: “Herren ser.”

JAKOB

Tilfellet med Jakob er også interessant. Han rømte bort fra barndomshjemmet og fra sin bror Esau. Da kom han til Betel hvor han hadde en drøm og så Herren stå øverst på en høy stige.

“Da hadde han en drøm. Se, en stige var rest på jorden, og toppen nådde til himmelen. Og se, Guds (Elohyim) engler steg opp og steg ned på den. Og se, Herren (Jehovah) sto over den og sa: Jeg er Herren,(Jehovah) din far Abrahams Gud (Elohyim) og Isaks Gud. Det land hvor du nå ligger, vil jeg gi til deg og din ætt. Din ætt skal bli som støvet på jorden.

Du skal utbre deg mot vest og mot øst, mot nord og mot sør. Og i deg og i din ætt skal alle jordens slekter velsignes.” 1.Mos.28:12-14

Den person som sto over stigen og hvis navn er Herren er i dette tilfellet identisk med Herrens engel. Dette finner vi ved å lese og sammenligne denne teksten med 1.Mos.31:11-13 hvor Jakob taler om to drømmesyn han har hatt. Det første etter at han kom i tjeneste hos Laban, og det andre mens han var i Betel.

“Guds (Elohiym) engel sa til meg i drømmen: Jakob! Og jeg svarte: Ja, her er jeg. Da sa han: Løft nå blikket og se: Alle bukkene som parrer seg med småfeet er stripe, flekkete og prikkete, for jeg har sett alt det Laban gjør mot deg. Jeg er den Gud (El) som møtte deg i Betel, der hvor du salvet en minnestein og hvor du gjorde meg et løfte. Bryt nå opp! Dra ut fra dette landet og vend tilbake til ditt fødeland.” 1.Mos.31:11-13

Her er det klart at Herren er identisk med Guds engel. Denne er Kristus i GT, vår Herre Jesus Kristus. Når Jakob blir gammel i Egypten og skal til å dø, minnes han de opplevelser han hadde med denne engel og han sier:

“Så velsignet han Josef og sa: Den Gud som var Abrahams og Isaks Gud - for hans åsyn vandret de - den Gud som var min hyrde fra den dag jeg ble til og inntil denne dag, den engel som forløste meg fra alt ondt, han velsigne guttene, så de må kalles med mitt navn...” 1.Mos.48:15-16

Her ser vi hvordan Jakob identifiserer Gud med Herrens engel som var med patriarkene og var deres hyrde. Dette er ingen annen enn Jesus vår frelser og Herre.

ANDRE SOM SÅ HERRENS ENGEL

Der var også andre som kommuniserte med Herrens engel i det Gamle Testamentet.

HAGAR

Hagar, Saras tjenestepike, rømte fra sin husmor ut i ørkenen sammen med sin sønn, Ismael. Men Herrens engel åpenbarte seg for henne og talte trøsterike ord til henne. Etterpå var Hagar overbevist om at hun hadde sett Gud.

“Og Abraham sa til Sarai: Din trellkvinne er i din hånd, gjør med henne hva som er godt i dine øyne. Sarai var hard mot henne, og hun rømte fra henne. Men Herrens engel fant henne ved en vannkilde på veien til Sur. Og han sa: Hagar, Sarais trellkvinne! Hvor kommer du fra, og hvor akter du deg hen? Hun svarte: Jeg har flyktet fra min frue Sarai. Da sa Herrens engel til henne: Gå tilbake til din frue, og bøy deg under hennes hånd. Og Herrens engel sa til henne: Jeg vil gjøre din ætt så tallrik at den ikke kan telles. Og Herrens engel sa videre til henne: Se du er med barn og skal føde en sønn, og du skal kalle ham Ismael, for Herren har hørt (Jehovah Shama) din nød. Og Herren som talte til henne, kalte hun ved navnet: Du er Gud, den som ser (Jehovah Roi) For hun sa: Har jeg virkelig fått se ham som ser meg?” 1.Mos16:6-14

Hagar fikk møte den tredje personen i guddommen. Det var Gud Sønnen. Han har åpenbart seg og er identisk med Herrens engel i GT. Det var tydelig at Hagar mente at hun hadde både hørt og sett Herren (Jehovah) og hun ha ham det navnet “Herren ser.”

MOSES

Moses møtte Herrens engel første gangen i den brennende tornebusken ved Sinai-fjellet. Der talte Herrens engel til ham i Jehovahs navn og åpenbarte for ham navnet sitt "Jeg er". Om dette leser vi:

"Der åpenbarte Herrens engel seg for ham i en flammende ild, midt ut av en tornebusk. han så opp, og se tornebusken sto i lys lue, men tornebusken brant ikke opp. Da Herren så at han kom bort for å se, ropte Gud til ham midt ut av tornebusken og sa: Moses, Moses! Og han svarte: Ja, her er jeg...."

Så sa han: Jeg er din fars Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud og Jakobs Gud. Da skjulte Moses sitt ansikt, for han fryktet for å se Gud. Og Herren sa: Jeg har så visst sett mitt folks nød i Egypt..." 2.Mos.3:2-7

Det er ingen tvil om at det var Gud Herren som åpenbarte seg for Moses og ga ham oppdraget. Gud Herren er her identisk med Herrens engel som igjen er den andre personen i guddommen. Herren vår Jesus Kristus.

BILEAM

Denne falske profeten møtte også Herrens engel. Det var han som forhindret Bileam fra å forbanne Israel og på denne måte handle dåraktig.

"Men Guds vrede ble opptent fordi han reiste. Herrens engel stilte seg på veien for å stå ham imot da han kom ridende på sitt esel og hadde sine to tjenere med seg.# 4.Mos.22:22-35

Igjen og igjen leser vi uttrykket "Herrens engel" og til slutt får vi høre at :

"Herren åpnet Bileams øyne, så han kunne se Herrens engel, som sto på veien med et løftet sverd i sin hånd. Da bøyde han seg og falt ned på sitt ansikt." 4.Mos.22:31

Det er igjen tydelig at Herrens engel og Herren er en og samme person. Gud Faderen kan ikke sees av mennesker, men Sønnen har også i GT representert guddommen og kunne både sees og høres.

ISRAELS BARN

Israels barn møtte Herrens engel i forskjellige situasjoner gjennom de 40 årene i ødemarken. Dette er noen av skriftstedene som viser dette.

"Guds engel som gikk foran Israels leir, flyttet seg og gikk etter dem. Skystøtten, som var foran dem, flyttet seg og stilte seg bak dem." 2.Mos.14:19

"Se, jeg sender en engel foran deg, for å vokte deg på veien og for å føre deg til det sted jeg har utsett for deg. Ta deg i vare for ham og hør på hans røst. Vær ikke gjennstridig mot ham! Han skal ikke bære over med deres overtredelser, for mitt navn er i ham. Men dersom du lyder hans røst og gjør alt det jeg sier, da vil jeg være en fiende av dine fiender og en motstander av dine motstandere. For min engel skal gå foran deg og føre deg fram til det landet..." 2.Mos.23:20-23

“I all deres trengsel var det ingen trengsel, og hans åsyns engel frelste dem. I sin kjærlighet og sin store mildhet gjnløste han dem, og han tok dem opp og bar dem alle den gamle tids dager.” Jes.63:9-10

“De åt alle den samme åndelige mat og drakk alle den samme åndelige drikk. For de drakk av den åndelige klippen som fulgte dem, og klippen var Kristus.” 1.Kor.10:3-4

Alle disse skriftstedene forteller oss om guddommens nærvær i Israel under deres ørkenvandring. Kristus var med dem i Herrens engel, eller hans åsyns engel, for å bevare dem og bære dem, gi dem sine ord og lede dem frem til landet Kanaan.

DOMMERBOKEN

I Dommernes bok finner vi en flere slående beretninger om Herrens engel hvor han vandrer gjennom landet.

“Herrens engel kom fra Gilgal opp til Bokim. Og han sa: Jeg hentet dere opp fra Egypt og førte dere til dette landet jeg har lovet deres fedre med ed. Og jeg sa: Aldri i evighet vil jeg bryte min pakt med dere. Men dere skal ikke slutte pakt med dem som bor i dette landet. Deres altere skal dere rive ned. Men dere hørte ikke på mine ord. Hva er det dere har gjort? Jeg sa også: Jeg vil ikke drive dem ut for dere, men de skal bli til brodder i sidene på dere, og gudene deres skal bli til en snare for dere. Da Herrens engel talte disse ordene til alle Israels barn, gråt folket høyt.” Dom.2:1-5

Dette forteller at Gud Herren gjestet folket sitt etter at Josva og alle de andre av hans generasjon var døde. Han viste seg for Israels barn og talte til dem i Herrens engel. Dette er ingen annen enn den 2.personen i guddommen, vår Kristus Jesus.

GIDEON

Denne Herrens kjempe i Dommer-boken møtte også Herrens engel i forbindelse med hans kall til tjenesten.

“Og Herrens engel kom og satte seg under eieketreet i Orfa, der Joas av Abieser-ætten rådde. Gideon, sønnen hans, sto da og tresket hvete i vinpressen for å berge kornet fra midianittene. Herrens engel åpenbarte seg for ham og sa til ham: Herren er med deg, du djerne kjempe! Dom.6:11-12

Senere utspiller det seg en samtale mellom Gideon og Herrens engel og det er tydelig i denne samtalen at det ikke er en ordinær engel som taler, men Herren selv, Gud i første person. Gideon forstår også at det er Jehova som besøker ham og blir forferdet og ofrer til Herren.

“Da Gideon sa at det var Herrens engel, sa han: Ve meg, Herre Herre! For jeg har sett Herrens engel åsyn til åsyn. Men Herren sa til ham: Fred være med deg! Frykt ikke, du skal ikke dø. Da bygde Gideon et alter for Herren der og kalte det: Herren er fred. Det står ennå den dag i dag i Abieser-ættens Ofra.” Dom.6:22-23

MANOA

Manoa var far til Samson og møtte også Herrens engel i forbindelse med Samsons fødsel og kall til tjeneste. Beretningen er lang og vi skal ikke ta tid til å lese alt.

“Det var en mann fra Sora, av danittenes ætt, som hette Manoah. Hans hustru var ufruktbar og hadde aldri hatt barn. Og Herrens engel åpenbarte seg for kvinnen og sa til henne: Se, du er ufruktbar og har aldri hatt barn. Men du skal bli med barn og føde en sønn...

Og kvinnen kom og sa til sin mann: En Guds mann kom til meg. Han var å se til som en engel, og han så fryktinngydende ut. Jeg spurte ham ikke hvor han var fra, og han sa meg ikke sitt navn....

Da ba Manoah til Herren og sa: Herre! La den Guds mann som du sendte, komme til oss igjen og lære oss hva vi skal gjøre med det barnet som skal bli født! Og Gud hørte Manoahs bønn. Guds engel kom igjen til kvinnen, mens hun satt ute på marken...”

Manoah ville ofre til denne Guds mann, denne Herrens engel og endog gi ham mat. Men Herrens engel ville ikke spise for han sa: “Om du får meg til å bli, så eter jeg likevel ikke av din mat.”

Manoah spurte etter navet til denne personen men han svarte og sa:

“Hvorfor spør du om mitt navn: Det er et underfullt navn! Så tok Manoah kjeet og matofferet og ofret det på berget til Herren. Da lot han et under skje mens Manoah og hans hustru så på det. Da flammen steg opp fra alteret mot himmelen, for Herrens engel opp i flammene fra alteret mens Manoah og hans hustru sa på det. Og de falt på sitt ansikt til jorden.... Og Manoah sa til sin hustru: Nå må vi dø, for vi har sett Gud!”
Dom.13:11-23

Dette er igjen en underfull beretning om hvordan den 2. personen i guddommen i skikkelse som Herrens engel, besøkte mennesker og talte til dem og Guds vilje. Dette er Kristus vår Herre.

ELIAS OG DAVID

Det er også klart at Elias og David også møtte Herrens engel og opplevet ham. Dette kan en lese om i 1.Kong.19:5-7 og 1 Krøn.21:15-17

“Da han så opp fikk han se at ved hodet hans lå det en kake, stekt på hete stener, og at det sto en krukke med vann. Og han åt og drakk og la seg ned igjen. Men Herrens engel kom igjen andre gangen og rørte ved ham og sa: Stå opp og et! Ellers blir veien for lang for deg.” 1.Kong.19:6-7

“Og Gud sendte en engel til Jerusalem for å ødelegge byen. Men da han holdt på med å ødelegge, så Herren det, og han angret det onde og sa til engelen som gjorde ødeleggelsen: Det er nok! Dra nå din hånd tilbake! - Herrens engel sto da ved jebusitten Ornans treskeplass. David løftet blikket, og da fikk han se Herrens engel, som sto med et løftet sverd i hånden - og det var rakt ut mot Jerusalem. da falt David og de eldste ned på sitt ansikt, kledd i sekk.” 1.Krøn.21:15-16

Det er klart at Gud Herren ikke kan sees av noe menneske. Likevel har guddommen blitt sett mange ganger og har kommunisert forunderlig med mange i GT. Hvordan kan dette skje? Ved at det er den andre personen i guddommen som har åpenbart seg i person skikkelse, dette er ingen annen enn Kristus vår Herre.